

*Załącznik do Uchwały Nr
Rady Miejskiej w Strzegomiu z dnia*

**Gminny Program
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
Gminy Strzegom
na lata 2016-2020**

Opracował:

Ośrodek Pomocy Społecznej
w Strzegomiu

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
1. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W KRAJU.....	5
2. DIAGNOZA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE	6
2.1. AGRESJA I PRZEMOC W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ ORAZ W DOMU RODZINNYM.....	7
2.2. PRZEMOC W RODZINIE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO.....	10
2.3. PRZEMOC W RODZINIE W ŚWIETLE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH.....	18
3. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE.....	20
3.1. PODMIOTY ŚWIADCZĄCE WSPARCIE W GMINIE.....	20
3.2. PODMIOTY SPOZA GMINY WSPIERAJĄCE MIESZKAŃCÓW.....	21
3.3. WSPÓŁPRACA KOŚCIOŁÓW W ZAKRESIE EDUKACJI NA TEMAT WZMACNIANIARODZIN.....	21
4. CEL GŁÓWNY PROGRAMU, CELE OPERACYJNE, ZADANIA.....	23
5. REALIZACJA PROGRAMU	25
6. FINANSOWANIE.....	26

WPROWADZENIE

„Łatwiej dom zbudować niż go stworzyć”
Lidia Jasińska

Dom rodzinny. Pełen ciepła, miłości i poczucia bezpieczeństwa. Taki powinien być, jednak nieznaną jest faktyczna liczba rodzin dotkniętych przemocą domową. Osoby doznające przemocy często ukrywają swoje cierpienie z powodu strachu, bezradności, uzależnienia finansowego, a także wstydu. Ofiarami przemocy są przeważnie kobiety całkowicie podporządkowane sprawcy, który celowo wzbudza w nich poczucie winy za sytuację w rodzinie. W takich domach, w atmosferze przemocy i strachu dorastają dzieci, które w przyszłości również będą tworzyły swoje własne rodziny.

Na zagadnienie przemocy domowej można spojrzeć z wielu perspektyw, bowiem zjawiskiem tym zajmuje się szereg dyscyplin naukowych, takich jak: psychologia, pedagogika, prawo, socjologia, polityka społeczna itp. Precyzyjne zdefiniowanie tego zjawiska następuje wielu problemów interpretacyjnych. Przemoc w rodzinie można oceniać w kategoriach prawnych, moralnych, psychologicznych i społecznych.

Na potrzeby niniejszego Programu, najbardziej odpowiednią definicją przemocy jest definicja zawarta w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390). Artykuł 2. pkt 2. tejże ustawy definiuje przemoc w rodzinie jako „jednorazowe albo powtarzające się, umyślnie działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Wyróżnia się kilka rodzajów przemocy, które mają swoje charakterystyczne cechy, ale też wiele elementów wspólnych. Każda forma przemocy powoduje ból, cierpienie, zawsze narusza prawa i dobra osobiste ofiary i jest intencjonalna. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy. Jest to przemoc fizyczna, przemoc psychiczna, przemoc seksualna, przemoc ekonomiczna a także zaniedbanie. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Rodzaje przemocy

rodzaje przemocy	formy zachowań
przemoc fizyczna	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.
przemoc psychiczna	wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb itp.
przemoc seksualna	wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiety itp.

przemoc ekonomiczna	odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny itp.
zaniedbanie w opiece	dotyczy osób, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować (nie mogą się poruszać, same pójść do toalety, umyć się, przygotować sobie posiłku lub nawet samodzielnie jeść i pić). To również izolowanie od świata osób chorych psychicznie i opóźnionych w rozwoju – życie nie polega tylko na jedzeniu i wydalaniu. Zaniedbywane mogą być również dzieci, i to zarówno, jeśli chodzi o ich podstawowe potrzeby, jak jedzenie, ubranie, jak i w potrzebach emocjonalnych (miłości, czułości, bezpieczeństwa) czy poznawczych.

Dane Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”.

Ofiarami przemocy w rodzinie są na ogół kobiety i dzieci. Rzadko mężczyźni, chociaż ostatnio coraz częściej można spotkać się ze stosowaniem przemocy także wobec mężczyzn. Kategorią ofiar przemocy, o której mówi się nieco rzadziej niż o dzieciach i kobietach, są osoby niepełnosprawne i ludzie starsi.

Ofiary przemocy to osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Zależność ta może mieć wymiar psychiczny, fizyczny i ekonomiczny.

Najczęstszym objawem u osób doznających przemocy jest wyuczona bezradność. Jest ona poddaniem się, zaprzestaniem działania, co wynika z przekonania, że cokolwiek się zrobi, nie będzie to miało żadnego znaczenia, gdyż zawsze znajdzie się powód do zachowań agresywnych. Bardzo często bezradność rozwija się na bazie życiowych doświadczeń, tak wyniesionych z dzieciństwa (przemoc fizyczna, napaść seksualna lub molestowanie, sytuacje traumatyczne – śmierć lub rozwód rodziców, alkoholizm, choroba bliskich, kłopoty w nauce, problemy zdrowotne), jak i wyniesionych ze związków w życiu dorosłym (przemoc, patologiczna zazdrość, gwałt, przymuszanie do nieakceptowanych form współżycia, groźby pozbawienia życia). Nakładanie się na siebie niekorzystnych doświadczeń odgrywa istotną rolę w powstaniu i ujawnianiu się syndromu wyuczonej bezradności. Skutki wyuczonej bezradności, łagodzi stopniowe odzyskiwanie przez osobę doznającą przemocy kontroli nad swoją osobą i swoim życiem.

Wyuczona bezradność prowadzi do wielu negatywnych skutków, które mogą przejawiać się w trzech sferach:

- deficyty poznawcze, które polegają na ogólnym przekonaniu, iż nie ma takich sytuacji, w których możliwa jest zmiana, że w konkretnej sytuacji nic nie można zrobić i nikt nie jest w stanie pomóc,
- deficyty motywacyjne, które polegają na tym, że osoba zachowuje się biernie, jest zrezygnowana, nie podejmuje żadnych działań, aby zmienić swoją sytuację,
- deficyty emocjonalne, które objawiają się stanami apatii, lęku, depresji, uczucia zmęczenia, niekompetencji i wrogości.

Ofiara przemocy, jeśli przez lata była poniżana i wykorzystywana, potrzebuje dużo czasu, aby odbudować świadomość swojej wartości. Wielu ofiarom udaje się przeciwstawić sprawcy, niemniej jednak większość potrzebuje pomocy innych. Bez odpowiedniego wsparcia ofiara przemocy nigdy nie zdobędzie się sama na odwagę, żeby przeciwstawić się stosowaniu wobec niej przemocy.

1. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W KRAJU

Przestępstwa polegające na znęcaniu się nad osobą najbliższą (z art. 207 Kodeksu Karnego) należą w Polsce, obok kradzieży cudzej rzeczy, przestępstw drogowych, kradzieży z włamaniem, rozbojów i wymuszeń rozbójniczych, przestępstw narkotykowych, fałszerstw oraz oszustw kryminalnych i gospodarczych, do najczęściej popełnianych. Statystyki policyjne, stanowiące dalece niewystarczające, ale nadal podstawowe źródło informacji o skali zjawiska ujawniają, że według „Niebieskiej Karty” w 2010 roku liczba ofiar przemocy domowej kształtowała się na poziomie 134 866 osób (w tym 82 102 kobiety i 40 113 dzieci i młodzieży do 18. roku życia), w 2011 roku liczba ta wynosiła 113 546 (w tym 70 730 kobiet i 32 098 dzieci i młodzieży do 18. roku życia), a w 2012 roku – 76 993 (w tym 50 241 kobiet i 19 172 małoletnich).

Podobna tendencja wystąpiła w przypadku sprawców przemocy domowej. W 2010 roku odnotowano 83 390 takich osób (w tym 79 204 mężczyzn), w 2011 roku ich liczba wyniosła 71 914 (w tym 68 248 mężczyzn), a w 2012 roku – 51 531 (w tym 47 728 mężczyzn). Zdecydowana większość sprawców przemocy domowej w chwili popełnienia przestępstwa była pod wpływem alkoholu. W 2010 roku stwierdzono 54 030 sprawców będących pod wpływem alkoholu (w tym 52 297 mężczyzn), w 2011 roku – 45 274 (w tym 43 892 mężczyzn), a w 2012 roku – 31 387 takich sprawców (w tym 30 333 mężczyzn).

Analizując powyższe dane należy zaznaczyć, że w 2012 roku zmienił się system rejestracji statystycznej w związku z przemocą domową, stąd też dane za ten ostatni rok dotyczą działań podjętych w procedurze „Niebieskiej Karty” wyłącznie przez Policję i nie obejmują danych dotyczących działalności innych podmiotów, upoważnionych do zwalczania przemocy domowej. Niemniej jednak, także i przed tymi zmianami zauważalne było na przestrzeni ostatnich 8-9 lat systematyczne zmniejszanie się liczby ujawnionych przypadków przemocy domowej, jak również liczby jej ofiar i sprawców. Ta tendencja może w pewnym stopniu wynikać z ciągłego rozwijania i udoskonalania działań podejmowanych w celu zwiększania skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym podejmowanych przez władze publiczne, organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na podstawie przyjętej w 2005 roku ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Analizując dane statystyczne na temat przemocy w rodzinie, gromadzone od kilkunastu lat (od 1999 roku), należy stwierdzić, że na przestrzeni tego okresu problem ten był najbardziej odczuwalny w latach 2005-2006, kiedy liczby ofiar i sprawców przyjmowały najwyższe wartości. W 2006 roku odnotowano największą liczbę ofiar przemocy w rodzinie – 157 854 osób. Od 2007 roku liczba ofiar nigdy nie osiągnęła już podobnego poziomu, przyjmując w latach 2007-2010 wartości w granicach 130-139 tys. Stwierdzona w 2011 roku liczba 113 546 ofiar stanowi wyraźną kontynuację tego trendu, nawet jeżeli dane gromadzone od 2012 obejmują tylko część skali zjawiska. Podobnie największą liczbę sprawców – 97 142 osób (w tym 92 776 mężczyzn) ujawniono w 2005 roku, a w następnych latach ta liczba zmniejszała się do 71 914 osób (w tym 68 248 mężczyzn w 2011 roku). Systematycznie z roku na rok zmniejszała się liczba sprawców będących pod wpływem alkoholu, która największą wartość przyjęła w 2006 roku, obejmując 74.772 osoby (w tym 72 588 mężczyzn) i na przestrzeni 8 lat zmniejszyła się do 45 274 (w tym 43 892 mężczyzn) w 2011 roku.

Mimo widocznej poprawy sytuacji, niezmiennym pozostaje fakt, iż najczęściej do przemocy w rodzinie dochodzi pod wpływem alkoholu, co potwierdza Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Według Agencji można szacować, iż liczba osób zagrożonych uzależnieniem od alkoholu wynosi obecnie w Polsce ok. 1,5-1,6 mln. To prawie dwukrotnie więcej niż wynosiły szacunki sprzed ostatnich 4-5 lat. Należy podkreślić, iż jednym z najczęstszych zagrożeń życia rodzinnego związanym z nietrzeźwością jest przemoc w rodzinie.

Szerszy obraz zjawiska przemocy domowej w kraju wyłania się z badań przeprowadzonych w listopadzie i grudniu 2010 roku przez TNS OBOP na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Wynika z nich m.in., że:

- kobiety stanowią 63% ofiar przemocy fizycznej, 64% ofiar przemocy psychicznej, 70% ofiar przemocy ekonomicznej;
- prawie połowa społeczeństwa (47%) jest zdania, że system prawny w naszym kraju w większym stopniu chroni ofiary przemocy w rodzinie, jeśli są nimi kobiety;
- spożywanie alkoholu ma duży wpływ na występowanie przemocy w rodzinach; 45% ofiar – niezależnie od rodzaju przemocy – stwierdziło, że przynajmniej raz sprawca był w momencie zdarzenia pod wpływem alkoholu;
- inne problemy, które występują wspólnie z przemocą domową to: brak pieniędzy (18%), problemy małżeńskie (15%), problemy w pracy (10%).

Przytaczając powyższe dane, należy pamiętać, że przemoc w rodzinie wiąże się z lękiem ofiar i świadków przed ujawnianiem takich przypadków, w związku z czym przedstawione informacje mogą nie oddawać w pełni rzeczywistej skali tego zjawiska.

2. DIAGNOZA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE

Gmina Strzegom jest gminą miejsko-wiejską, położoną w południowo-zachodniej części województwa dolnośląskiego, w powiecie świdnickim. Strzegom znajduje się w najdalej wysuniętej w kierunku północno-zachodnim części Przedgórze Sudeckiego, wśród granitowych i bazaltowych wzniesień, które przyjęły od miasta nazwę Wzgórz Strzegomskich. Powierzchnia gminy wynosi 143,93 km². Zamieszkuje ją ogółem 26.381 mieszkańców, a gęstość zaludnienia to 184 osób/km².

Na terenie gminy znajduje się 29 placówek oświatowo-wychowawczych, w tym 6 przedszkoli prywatnych oraz 10 oddziałów przedszkolnych funkcjonujących przy szkołach podstawowych. Ponadto na terenie gminy znajduje się 9 szkół podstawowych, 4 gimnazja i Zespół Szkół Specjalnych. Działalność kulturalna skupia się wokół Strzegomskiego Ośrodka Kultury. W gminie działa również Biblioteka Publiczna Gminy Strzegom i jej 5 filii. Opiekę zdrowotną zapewnia 12 zakładów opieki zdrowotnej.

Zarówno województwo dolnośląskie, jak i powiat świdnicki charakteryzują się wysoką stopą bezrobocia (województwo: 10,6%, powiat: 11,3% w 2014 roku wg danych Głównego Urzędu Statystycznego). Brak zatrudnienia jest także jednym z najważniejszych problemów społecznych gminy Strzegom. Brak stabilizacji na rynku pracy powoduje m.in. odpływ młodych ludzi, a niekiedy całych rodzin oraz przyczynia się do powstawania

kolejnych problemów społecznych. Wśród nich należy wymienić ubożenie mieszkańców oraz zwiększone ryzyko uzależnień, których skutkiem może być występowanie przemocy.

Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w gminie Strzegom została oparta na analizie ankiet skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy), a także badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców.

2.1. AGRESJA I PRZEMOC W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ ORAZ W DOMU RODZINNYM

Diagnoza problemów agresji i przemocy w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej oraz w domu rodzinnym została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących w gminie placówkach oświatowo-wychowawczych. Pozwoliły one zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne dzieci i uczniów pod kątem występowania tych problemów oraz uzyskać informacje na temat prowadzonych w placówkach działań profilaktycznych i leczniczych oraz o koniecznych do podjęcia przedsięwzięciach. Do analizy przedłożono 10 ankiet – wypełnionych przez pedagogów szkolnych lub, w przypadku ich braku, dyrektorów – z następujących placówek oświatowo-wychowawczych: Zespół Szkolno-Przedszkolny Publiczna Szkoła Podstawowa w Jaroszowie, Zespół Szkolno-Przedszkolny Publiczna Szkoła Podstawowa w Stanowicach, Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Kostrzy, Publiczna Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Olszanach, Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Henryka Sienkiewicza w Strzegomiu, Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 4 im. Kornela Makuszyńskiego w Strzegomiu, Zespół Szkół w Goczalkowie – Szkoła Podstawowa i Gimnazjum, Gimnazjum Nr 1 im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego Prymasa Tysiąclecia w Strzegomiu, Gimnazjum Nr 2 im. Jana Pawła II w Strzegomiu, Zespół Szkół Specjalnych w Strzegomiu.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące ujawnionych przypadków agresji i przemocy, tak w środowisku szkolnym, jak i w domu rodzinnym.

Tabela 2. Agresja i przemoc w szkole i w domu rodzinnym

problem	liczba ujawnionych przypadków		nie występuje
	w szkole	w domu	
Zespół Szkół w Goczalkowie – Szkoła Podstawowa i Gimnazjum			
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	1	–	–
przemoc w rodzinie	–	1	–
przemoc psychiczna i fizyczna wobec dzieci	–	–	X
Zespół Szkolno-Przedszkolny Publiczna Szkoła Podstawowa w Jaroszowie			
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	4	–	–
przemoc w rodzinie	–	–	X
przemoc psychiczna i fizyczna wobec dzieci	–	–	X
Zespół Szkolno-Przedszkolny Publiczna Szkoła Podstawowa w Stanowicach			
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	2	–	–
przemoc w rodzinie	–	–	X
przemoc psychiczna i fizyczna wobec dzieci	–	–	X

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Kostrzy			
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	–	–	X
przemoc w rodzinie	–	–	X
przemoc psychiczna i fizyczna wobec dzieci	–	–	X
Publiczna Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Olszanach			
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	2	–	–
przemoc w rodzinie	–	–	X
przemoc psychiczna i fizyczna wobec dzieci	–	–	X
Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Henryka Sienkiewicza w Strzegomiu			
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	2	–	–
przemoc w rodzinie	–	–	X
przemoc psychiczna i fizyczna wobec dzieci	–	–	X
Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 4 im. Kornela Makuszyńskiego w Strzegomiu			
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	10	–	–
przemoc w rodzinie	–	2	–
przemoc psychiczna i fizyczna wobec dzieci	–	–	X
Gimnazjum Nr 1 im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego Prymasa Tysiąclecia w Strzegomiu			
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	3	–	–
przemoc w rodzinie	–	3	–
przemoc psychiczna i fizyczna wobec dzieci	–	3	–
Gimnazjum Nr 2 im. Jana Pawła II w Strzegomiu			
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	5	–	–
przemoc w rodzinie	–	–	X
przemoc psychiczna i fizyczna wobec dzieci	–	–	X
Zespół Szkół Specjalnych w Strzegomiu			
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	–	–	X
przemoc w rodzinie	–	–	X
przemoc psychiczna i fizyczna wobec dzieci	–	2	

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Analizując powyższe zestawienie, należy stwierdzić, iż zjawisko agresji i przemocy w grupie rówieśniczej odnotowano w ośmiu z dziesięciu placówkach i były to nieliczne przypadki. Tylko w PSP w Kostrzy i Zespole Szkół Specjalnych w Strzegomiu nie wystąpiło takie zjawisko.

W Gimnazjum Nr 1 im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego Prymasa Tysiąclecia w Strzegomiu oraz Zespole Szkół Specjalnych w Strzegomiu wystąpiło zjawisko przemocy psychicznej i fizycznej wobec dzieci, było to łącznie 5 przypadków.

W trzech placówkach stwierdzono łącznie 7 przypadków występowania przemocy w domu rodzinnym wśród uczniów: Gimnazjum Nr 1 im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego Prymasa Tysiąclecia w Strzegomiu, Publicznej Szkole Podstawowej Nr 4 im. Kornela Makuszyńskiego w Strzegomiu oraz Zespole Szkół w Goczałkowie.

Należy jednak pamiętać przy tym, że przemoc (szczególnie ta w rodzinie) wiąże się z lękiem i wstydem ofiar i świadków przed ujawnianiem takich przypadków, w związku z czym informacje przekazane przez placówki oświatowe w powyższym zakresie mogą nie w pełni odzwierciedlać rzeczywistą skalę problemu.

Badania służące diagnozowaniu środowiska uczniów pod kątem występowania problemów agresji i przemocy

Wszystkie ankietowane placówki przeprowadzały badania służące diagnozowaniu środowiska szkolnego pod kątem występowania problemu agresji i przemocy. Badania te miały charakter ankietowy i były rokrocznie przeprowadzane wśród uczniów i ich rodziców. Wychowawcy poszczególnych klas odbywali także indywidualne rozmowy z dziećmi i ich opiekunami.

Opinie, jakie udało się uzyskać za pomocą przeprowadzonych badań ankietowych pokazują, że zdecydowana większość uczniów czuje się w szkole bezpiecznie i nie doświadcza agresji i przemocy. Badania ujawniły nieliczne przypadki stosowania wobec uczniów agresji, choć, jak deklarowano, najczęściej chodziło o agresję słowną.

Uzyskane wyniki badań skutkowały m. in. wzmocnieniem działań o charakterze profilaktycznym oraz utworzeniem koła wolontariatu w Zespole Szkół Specjalnych w Strzegomiu. Przeprowadzono również częstsze prelekcje z psychologiem, pedagogiem oraz przedstawicielami lokalnych organizacji i Policji.

Zajęcia profilaktyczne prowadzone w szkołach z zakresu agresji i przemocy

Organizowane przez placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego zajęcia profilaktyczne podejmowane są głównie w ramach szkolnych programów profilaktyki i programu wychowawczego. Służą one kształtowaniu właściwych postaw – umiejętności reagowania na negatywne zjawiska i radzenia sobie ze stresem, wskazywaniu różnorodnych sposobów spędzania czasu wolnego, szerzeniu wiedzy na temat praw i obowiązków młodego człowieka, a także nabyciu wiedzy, gdzie należy szukać pomocy w razie potrzeby.

Zajęcia mają charakter psychoedukacyjny i przybierają m.in. formę rozmów i pogadarek na godzinach wychowawczych, zajęć prowadzonych przez pedagoga szkolnego, zajęć ze specjalistą-terapeutą, warsztatów o przemocy rówieśniczej, a także spotkań z przedstawicielami Policji.

Organizowano również zajęcia:

- na temat skutków agresji i przemocy,
- dotyczące szeroko rozumianej tolerancji wobec postaw społecznych,
- w zakresie asertywności,
- na temat odpowiedzialności prawnej młodzieży.

W placówkach oświatowych odbywały się ponadto cykliczne spotkania i zajęcia z pracownikami Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Świdnicy.

Formy pomocy proponowane przez szkoły uczniom i rodzicom dotkniętym problemami agresji i przemocy domowej

W ramach różnych form pomocy, jakie szkoły proponują uczniom i rodzicom dotkniętym problemem agresji i przemocy znajdują się m.in. zajęcia profilaktyczne, pedagogizacja, rozmowy i pogadanki z wychowawcą, opieka pedagoga szkolnego oraz psychologa, konsultacje indywidualne z rodzicami, działania mediacyjne i interwencyjne w sytuacjach kryzysowych, a także zajęcia socjoterapeutyczne w ramach współpracy ze Stowarzyszeniem Pedagogów i Psychologów Gminy Strzegom.

Szkoły pośredniczą również w kontaktach uczniów i ich rodziców z OPS, kuratorami i sądem.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze przeciwdziałania agresji i przemocy

Wszystkie badane placówki podejmują współpracę z instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wśród nich znajdują się m.in.: Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzegomiu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Świdnicy, Fundacja „Dzieci Niczyje”, Policja oraz Sąd Rodzinny i Nieletnich w Świdnicy.

Należy podkreślić, że przedstawiciele większości placówek oświatowych liczbę instytucji włączonych we współpracę uznali za wystarczającą, natomiast niektórzy z nich postulowali nawiązanie takiej współpracy z PCPR w Świdnicy, Punktem Interwencji Kryzysowej oraz Fundacją „Dom Pokoju”.

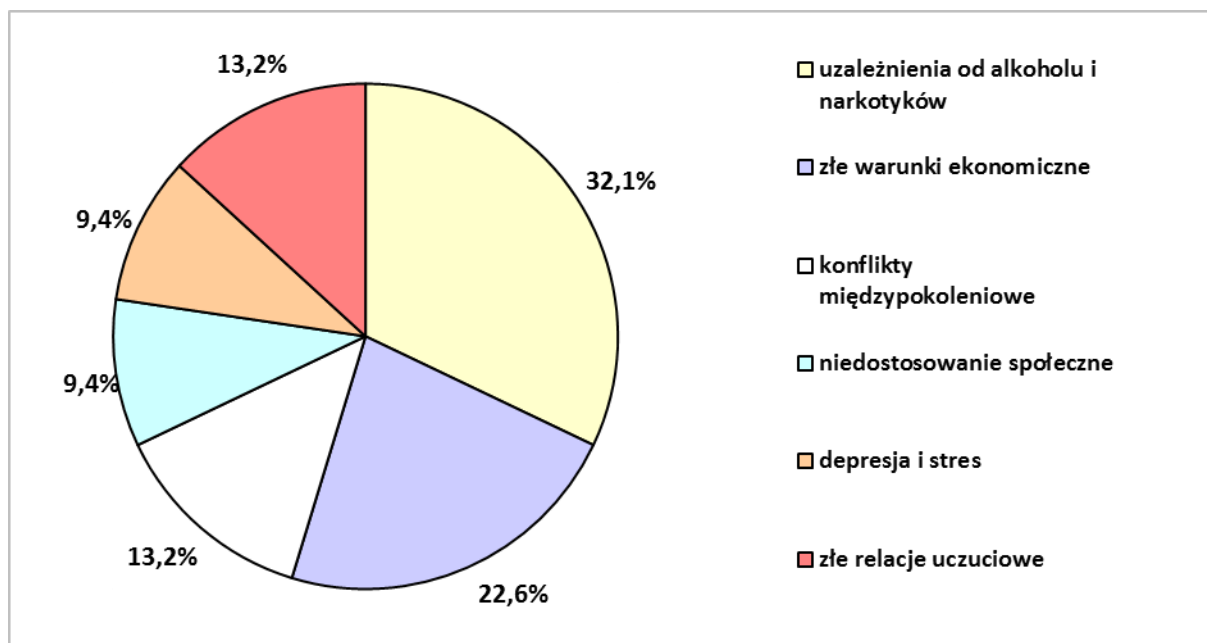
2.2. PRZEMOC W RODZINIE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

W ramach diagnozy problemu przemocy w rodzinie w gminie Strzegom zostały przeprowadzone badania ankietowe wśród osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m. in. reprezentantów samorządu, członków gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, pomocy społecznej, służby zdrowia, Policji, organizacji pozarządowych, Kościoła) oraz mieszkańców gminy.

Do analizy przedłożono w sumie 18 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani wyrazili opinie na temat zjawiska przemocy w rodzinie w gminie.

W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego o najczęstsze przyczyny stosowania przemocy w rodzinie. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Najczęstsze przyczyny stosowania przemocy w rodzinie

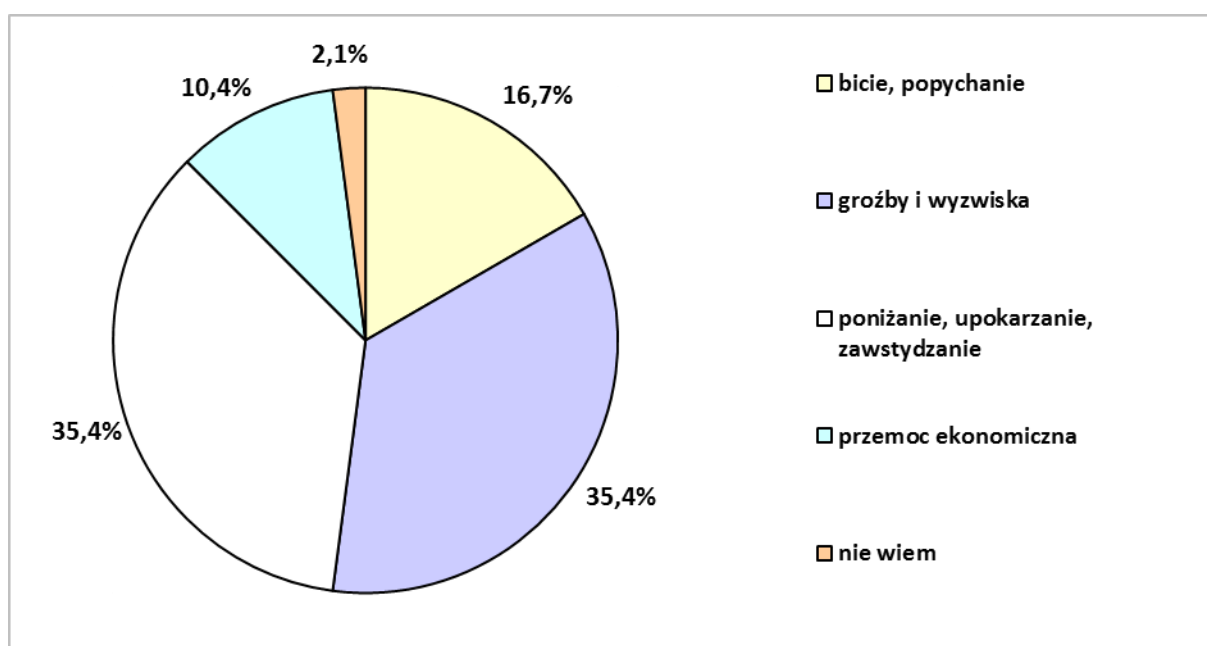

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdaniem większości respondentów uzależnienia od alkoholu i narkotyków są najczęstszą przyczyną stosowania przemocy w rodzinie (32,1%). Niektórzy badani wskazali także złe warunki ekonomiczne (22,6%) oraz złe relacje uczuciowe i konflikty międzypokoleniowe (po 13,2%). Najmniej ankietowanych wskazało na problem depresji i stresu oraz niedostosowania społecznego (po 9,4%).

Kolejne pytanie dotyczyło form przemocy, które najczęściej występują w rodzinach zamieszkałych w gminie. Dane z ankiety przedstawia kolejny wykres.

Wykres 2. Jakie formy przemocy według Pani/Pana wiedzy występują najczęściej w rodzinach zamieszkałych w gminie?

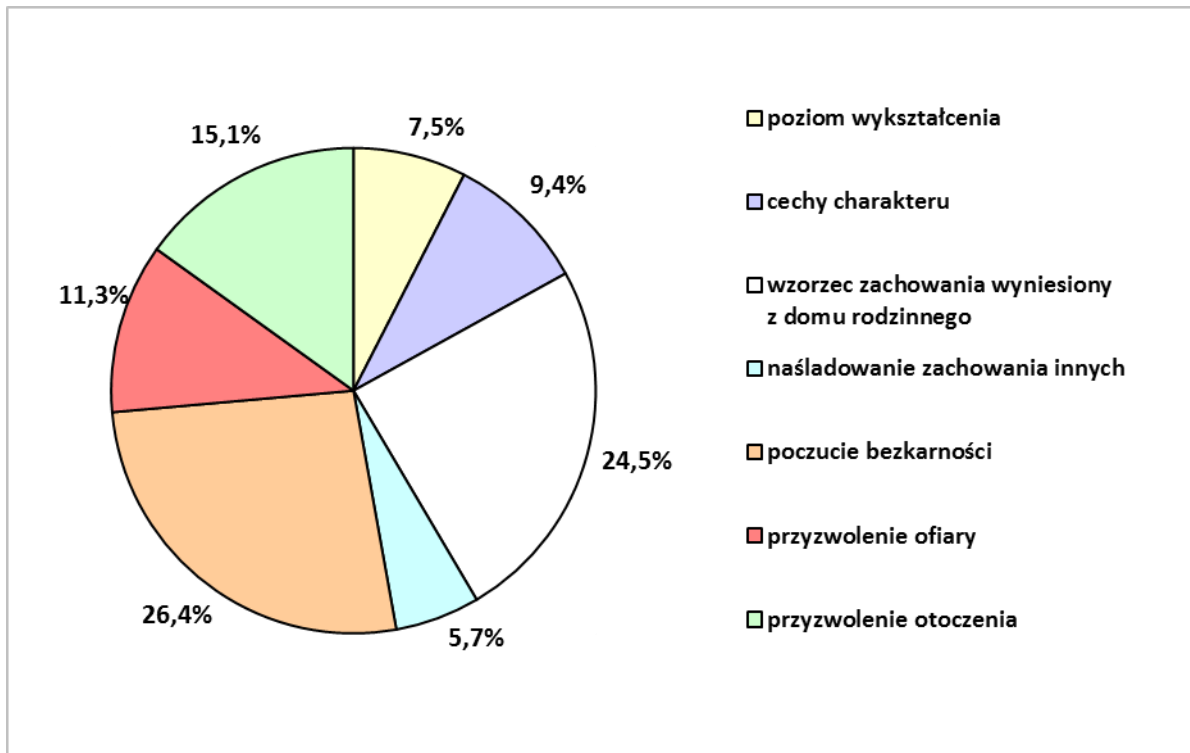

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najwięcej ankietowanych uznało groźby i wyzwiska oraz poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie za najczęstsze formy przemocy, jakie występują w rodzinach na terenie gminy (po 35,4%). Znacznie mniej wskazało bicie i popychanie (16,7%). Nową formą przemocy jest przemoc ekonomiczna którą wskazało 10,4% respondentów. Tylko 2,1% nie wiedziało nic o formach stosowanej przemocy w gminie.

W następnym pytaniu ankietowani mieli wyrazić swoje zdanie na temat tego, jakie czynniki wpływają na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie. Odpowiedzi obrazuje kolejny wykres.

Wykres 3. Czy Pani/Pana zdaniem na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie mają wpływ poniższe czynniki?

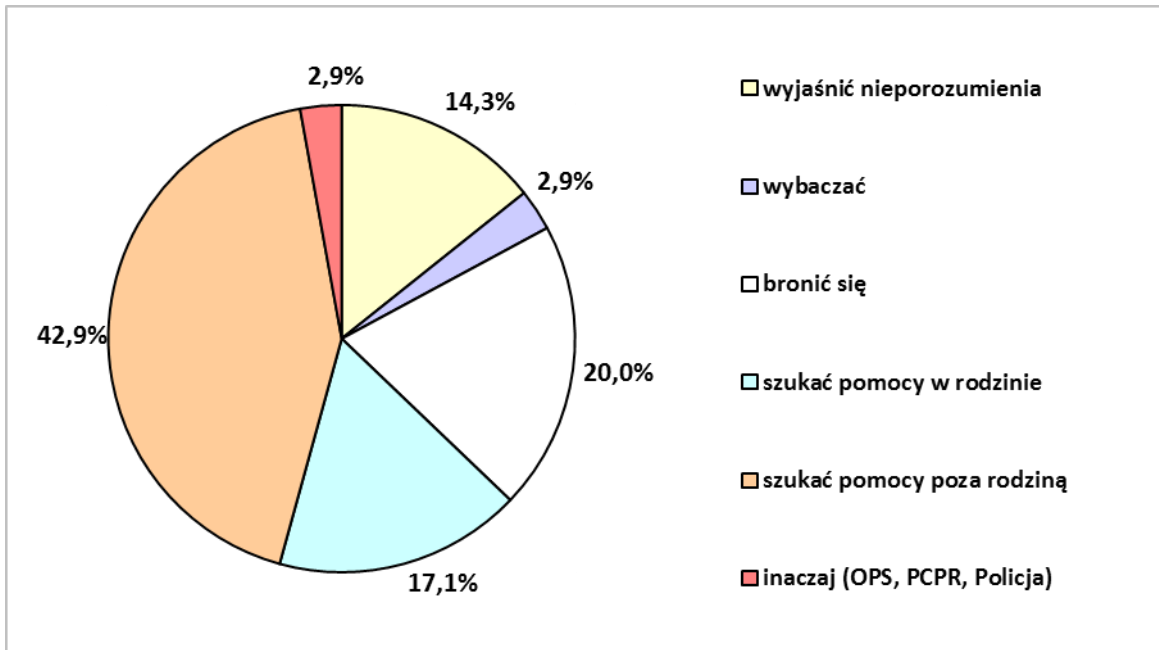

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Odpowiedzi ankietowanych wskazują, że najczęstszymi czynnikami, które wpływają na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie są: poczucie bezkarności (26,4%), wzorzec zachowania wyniesiony z domu rodzinnego (24,5%), przyzwolenie otoczenia (15,1%), oraz przyzwolenie ofiary (11,3%). Nieco mniej respondentów wskazało na cechy charakteru (9,4%), poziom wykształcenia (7,5%) oraz naśladowanie zachowania innych (5,7%).

Odnośnie ofiar przemocy w rodzinie ankietowani określali ich sposoby zachowywania się. Poniższy wykres zobrazuje uzyskane odpowiedzi.

Wykres 4. Jak Pani/Pana zdaniem powinna zachowywać się ofiara przemocy w rodzinie?

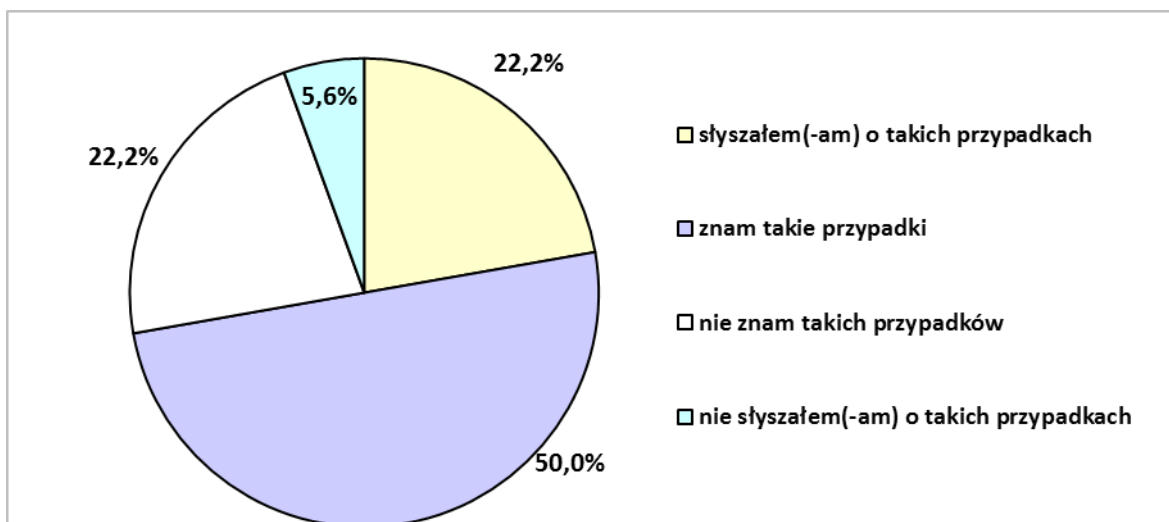

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Prawie połowa respondentów uznała, że odpowiednim zachowaniem ofiary przemocy w rodzinie powinno być szukanie pomocy poza rodziną (42,9%). Następnie ofiara powinna się bronić (20%), szukać pomocy w rodzinie (17,1%) lub wyjaśnić nieporozumienia (14,3%). Nieliczni uznali, że ofiara powinna wybaczyć lub szukać wsparcia w instytucjach wsparcia jak OPS, PCPR i Policja (po 2,9%).

W kolejnym pytaniu zapytano ankietowanych o znajomość przypadków występowania przemocy w rodzinie w gminie. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 5. Znajomość przypadków występowania przemocy w rodzinie w gminie

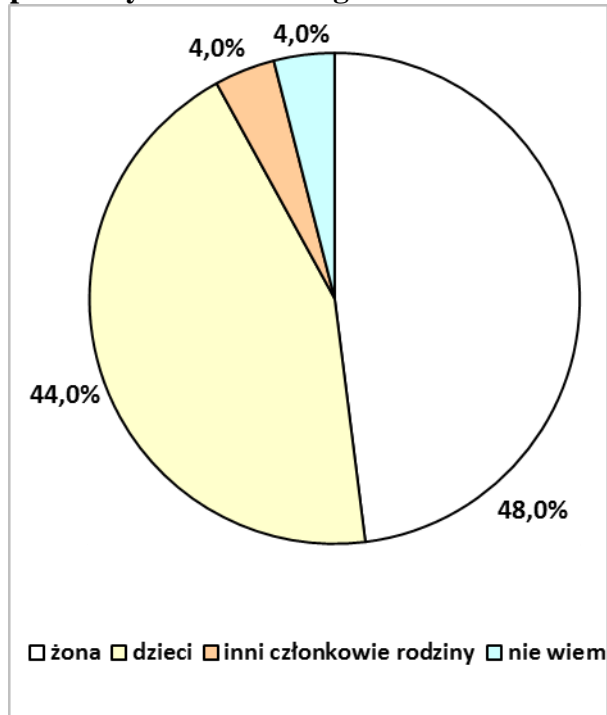

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

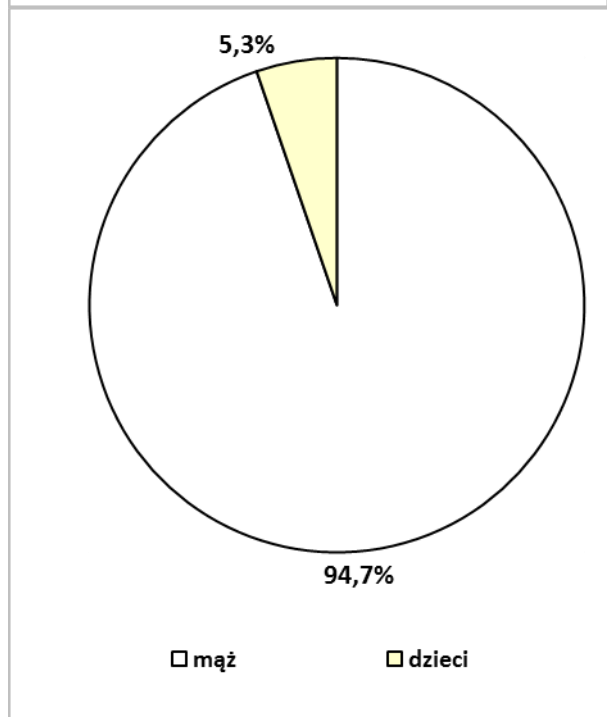
Dokładnie połowa ankietowanych (50%) stwierdziła, że zna przypadki występowania przemocy w rodzinie w gminie, a kolejne 22,2% przyznała, że słyszała o takich przypadkach. Odmiennego zdania było łącznie 27,8% respondentów.

W kolejnych pytaniach poproszono respondentów o wskazanie ofiar i sprawców przemocy w rodzinie. Rozkład odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 6. Kto jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie w gminie?

Wykres 7. Kto jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

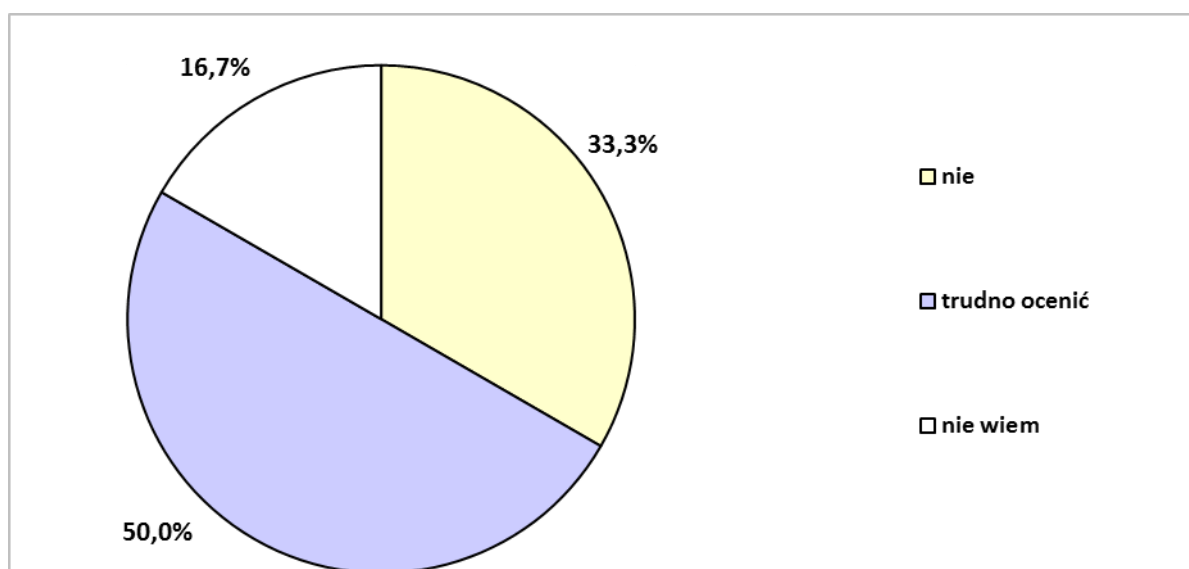
Niespełna połowa ankietowanych (48%) uznała, że najczęstszą ofiarą przemocy w rodzinie jest żona. Z kolei 44% respondentów wskazało na dzieci. Na innych członków rodziny wskazało 4% ankietowanych, tyle samo nie знаło odpowiedzi na to pytanie. Taki rozkład odpowiedzi po części wynika z pewnością z prywatnych doświadczeń pytanym osobom, ale na uwagę należy mieć również panujące w społeczeństwie stereotypy. Nikt z ankietowanych nie wskazał, że ofiarą przemocy w rodzinie może być mąż.

Jeśli chodzi o sprawcę przemocy w rodzinie, to zdecydowana większość respondentów (94,7%) wskazała, że tą osobą jest mąż a tylko 5,3% wskazała, że sprawcą są dzieci.

Na podstawie powyżej przedstawionych danych rysuje się zatem modelowy obraz przemocy w rodzinie: sprawcą przemocy jest mąż, a ofiarami jego żona oraz dzieci.

Następne pytanie prezentuje ocenę realizowanej w gminie oferty pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie. Zebrane dane przedstawiono na wykresie.

Wykres 8. Czy realizowana w gminie oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie jest wystarczająca?

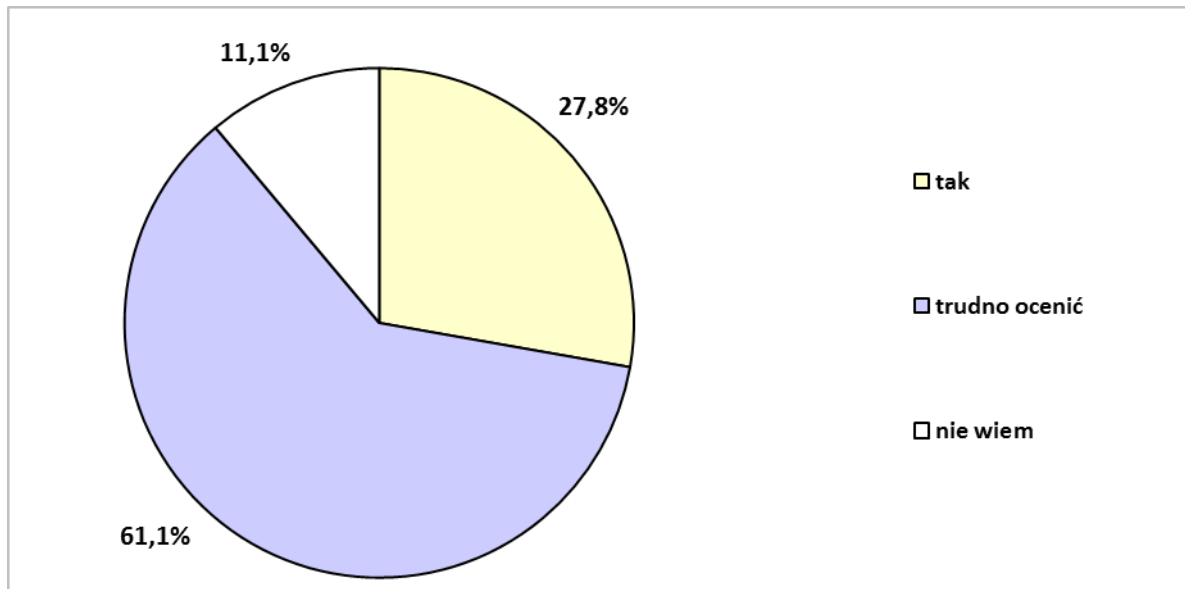

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Analizując powyższy wykres dokładnie połowa ankietowanych (50%) miała problem z określeniem czy oferowana pomoc dla ofiar przemocy w rodzinie jest wystarczająca. Jedna trzecia badanych (33,3%) negatywnie określiła oferowaną pomoc. Kilku ankietowanych (16,7%) nie miało zdania na ten temat.

Ankietowani odpowiadali również na pytanie o ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie. Dane przedstawia poniższy wykres.

Wykres 9. Czy Pana/Pani zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

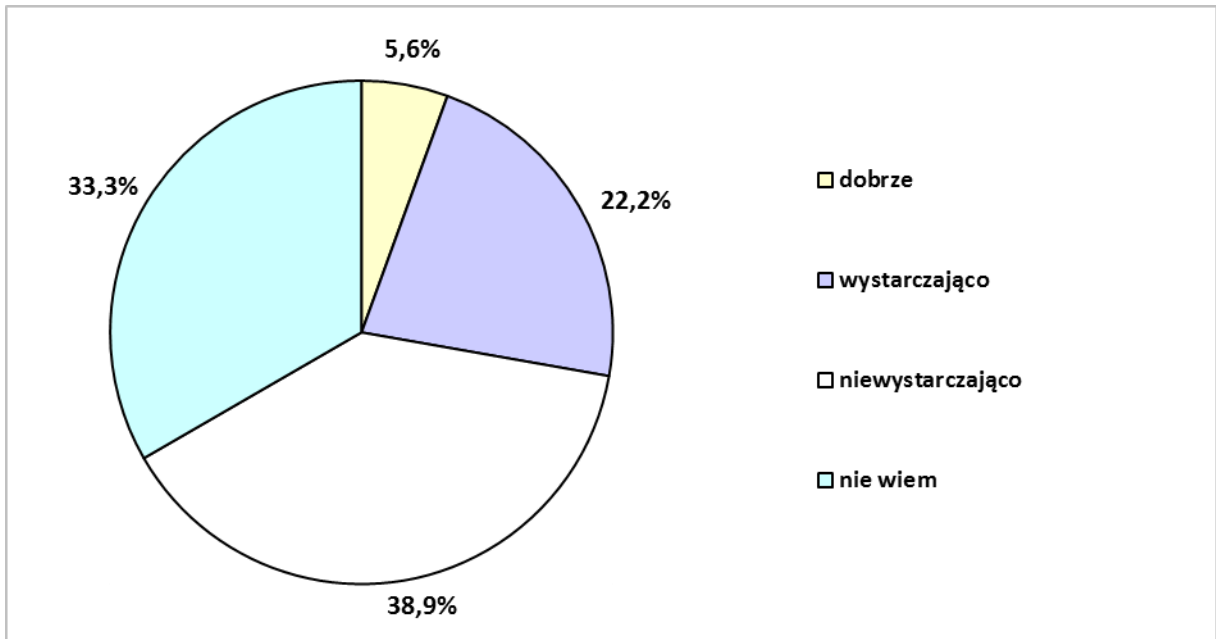
Ponad połowa (61,1%) respondentów miała trudności z oceną ryzyka nasilenia zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy. Zdecydowanie mniej (27,8%) zauważa narastający problem przemocy, a 11,1% w ogóle nie ma zdania na ten temat.

Czynniki mogące spowodować nasilenie się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy

Nawiązując do poprzedniego pytania ankietowani określili czynniki, które mogą wpłynąć na postępujące zjawisko przemocy w rodzinie. Według większości z nich największy wpływ może mieć bezrobocie oraz uzależnienia. W mniejszym stopniu bezradność opiekuńczo-wychowawcza, bezkarność sprawców, przyzwolenie społeczne oraz niewydolność instytucji (Policji). Na nasilenie przemocy w rodzinie wpłynąć może także ubóstwo, brak autorytetów, konflikty oraz lęk przed sprawcą i reakcją otoczenia.

W ankiecie znalazło się pytanie pozwalające badanym ocenić działania profilaktyczne podejmowane w gminie w związku z problemem przemocy w rodzinie. Uzyskane opinie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 10. Jak Pan/Pani ocenia prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?

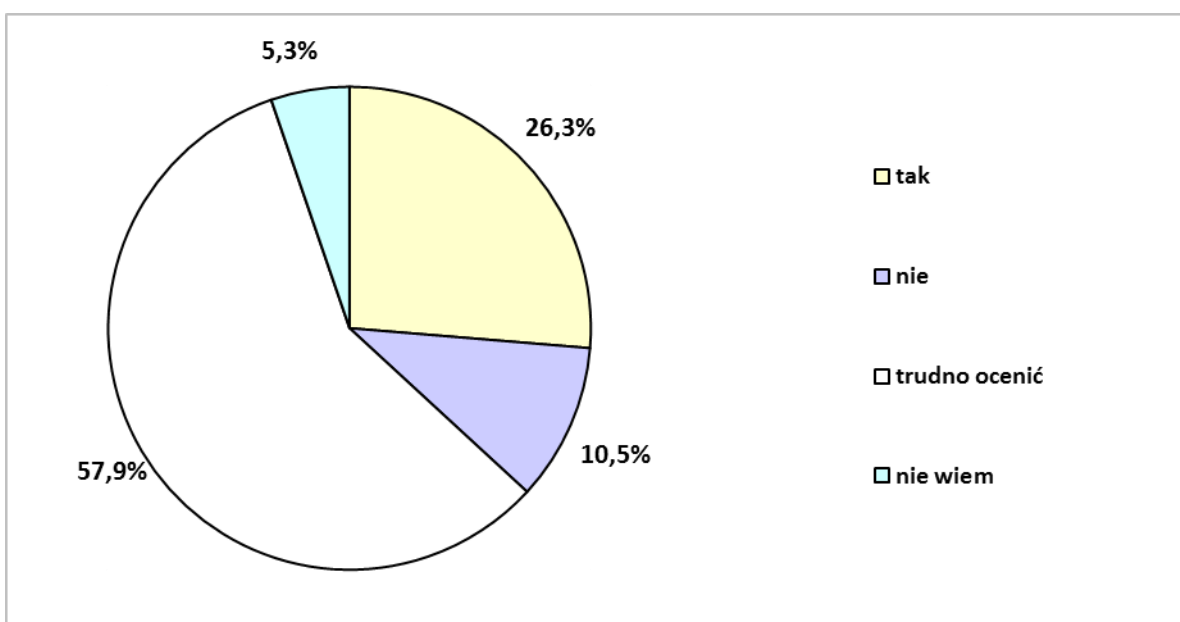

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Oceniając podejmowane w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie, łącznie 27,8% ankietowanych stwierdziło, że są one dobre lub wystarczające. Za niewystarczające uznało je natomiast 38,9% badanych, a jedna trzecia respondentów (33,3%) nie miała zdania w tej sprawie.

Ostatnie pytanie dotyczyło postrzegania przez mieszkańców przemocy w rodzinie jako problemu na terenie gminy. Odpowiedzi przedstawiono na wykresie.

Wykres 11. Czy postrzega Pan/Pani przemoc w rodzinie jako istotny problem na terenie gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Podobnie jak w innych pytaniach, większość respondentów (57,9%) miało problem z oceną stopnia zjawiska przemocy w rodzinie. Duża część ankietowanych (26,3%) uznała ten problem za istotny. Tylko nieliczni (10,5%) uznali go za nieistotny. Nie miało zdania na ten temat 5,3% badanych.

2.3. PRZEMOC W RODZINIE W ŚWIETLE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH

Obraz zjawiska agresji i przemocy uzyskany dzięki badaniom ankietowym przeprowadzonym wśród przedstawicieli placówek oświatowych i środowiska lokalnego dopełniają dane pochodzące z instytucji i organów działających w gminie bądź obejmujących swoim zasięgiem działania jej mieszkańców. Wśród nich szczególną uwagę należy zwrócić na Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Punkt Interwencji Kryzysowej przy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Policję.

W latach 2012-2014 Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzegomiu wspierał rodziny zarówno z powodu przemocy domowej, jak i alkoholizmu, który niejednokrotnie prowadzi do wystąpienia tego pierwszego zjawiska. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Rodziny i osoby w rodzinach, którym w latach 2012-2014 OPS przyznał pomoc z powodu przemocy w rodzinie i alkoholizmu

powód przyznania pomocy	2012 r.		2013 r.		2014 r.	
	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
przemoc w rodzinie	4	9	2	4	0	0
alkoholizm	51	77	55	91	53	83

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Strzegomiu.

Ważną funkcję w procesie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie pełni także Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności Komisji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Działalność GKRPA w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
prowadzenie rozmowy interwencyjnej z osobą nadużywającą alkoholu w związku ze stosowaniem przez nią przemocy	9	7	6
motywowanie sprawcy przemocy do udziału w oddziaływaniach dla osób stosujących przemoc	9	7	6
motywowanie dorosłych ofiar przemocy do zgłaszania się do miejsc specjalistycznej pomocy	21	16	14

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Strzegomiu.

Duże znaczenie w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie odgrywa Zespół Interdyscyplinarny. Jego zadaniem jest zdiagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, następnie podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych bądź podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym patologią. Na potrzeby procedury Niebieskiej Karty kierownik OPS zatrudnił psychoterapeutę. Dane dotyczące procedur Niebieskiej Karty przedstawia tabela.

Tabela 5. Procedura Niebieskiej Karty w działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty	23	35	58
liczba zakończonych procedury Niebieskiej Karty	5	16	29
liczba osób biorących udział w indywidualnych konsultacjach Zespołu	15 (11 ofiar, 4 sprawców)	35 (22 ofiary, 13 sprawców)	35 (22 ofiary, 13 sprawców)

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Strzegomiu.

Istotną rolę w zakresie wychowania w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii odgrywa Punkt Interwencji Kryzysowej, Grupa Samopomocowa AA „KROKUS”, Grupa Motywacyjna Dla Osób Z Problemem Alkoholowym I Narkomanii, Grupa Wsparcia Dla Osób Współzależniionych I Ofiar Przemocy W Rodzinie oraz Grupa Samopomocowa Al.-Anon.

Rodzinom z problemami alkoholowymi Punkt Interwencji Kryzysowej udziela pomocy w zakresie:

- zapobiegania przemocy domowej w tym molestowania seksualnego nieletnich,
- wsparcie dla ofiar przemocy domowej,
- interwencje w domu i różnych instytucjach w sprawie przemocy domowej,
- motywowanie do podjęcia leczenia i kierowanie na leczenie,
- przygotowanie interwencji rodzinnych i sesji rodzinnych,
- porady prawne i administracyjne,
- diagnoza na każdym etapie chorobowym osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków,
- pomoc w radzeniu sobie w sytuacji przynależności do grup subkulturowych i sekt religijnych.

Duże znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania rodzin w gminie ma zapobieganie rozwojowi choroby alkoholowej poprzez jej wczesne rozpoznanie i skuteczne leczenie. Cel ten gmina stara się osiągnąć przez działającą Grupę Motywacyjną Dla Osób Z Problemem Alkoholowym I Narkomanii, której zadaniem jest prowadzenie spraw osób nadużywających i już uzależnionych od alkoholu, narkotyków, lekomanii i tytoniu przez rozmowy motywacyjne oraz prowadzenie warsztatów zapobiegających nawrotom choroby alkoholowej.

Ważną funkcję w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie odgrywa również Policja, przeprowadzając wspólnie z pracownikami socjalnymi interwencje w stosunku do osób stosujących przemoc domową. Polegają one głównie na monitorowaniu sytuacji domowych przez dzielnicowych, wywiadach środowiskowych, inicjowaniu działań zespołu interdyscyplinarnego, motywowaniu do podjęcia terapii i kierowaniu do specjalistów. W 2013 roku funkcjonariusze Komendy Policji w Strzegomiu zgłosili 28 postępowań gdzie została założona Niebieska Karta.

3. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE

Zasobami umożliwiającymi przeciwdziałanie przemocy w rodzinie określa się instytucje i organizacje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swoim zasięgiem działania jej mieszkańców, które prowadzą działalność na rzecz ofiar i sprawców ww. zjawiska.

3.1. PODMIOTY ŚWIADCZĄCE WSPARCIE W GMINIE

W gminie Strzegom pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie świadczą: Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Grupa Motywacyjna Dla Osób Z Problemem Alkoholowym I Narkomanii, Punkt Interwencji Kryzysowej, Komisariat Policji w Strzegomiu oraz poradnie rodzinne przy parafiach Kościoła rzymskokatolickiego.

Poniższa tabela zawiera wykaz tego rodzaju podmiotów świadczących wsparcie ludności gminy Strzegom.

Tabela 6. Podmioty świadczące wsparcie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w gminie

lp.	nazwa jednostki	adres
1.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzegomiu	ul. Armii Krajowej 23 58-150 Strzegom
2.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w	Urząd Miejski Rynek 38 58-150 Strzegom
3.	Grupa Motywacyjna Dla Osób Z Problemem Alkoholowym i Narkomanii	pl. Jana Pawła II (Dom Parafialny)
4.	Grupa Wsparcia Dla Osób Współzależnionych I Ofiar Przemocy W Rodzinie	pl. Jana Pawła II (Dom Parafialny)
5.	Punkt Interwencji Kryzysowej w Strzegomiu	pl. Jana Pawła II (Dom Parafialny)
6.	Komisariat Policji w Strzegomiu	ul. Czerwonego Krzyża 1 58-150 Strzegom
7.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Strzegomiu	Ul. Armii Krajowej 23 58-150 Strzegom
8.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	ul. Aleja Wojska Polskiego 16 a 58-150 Strzegom

Dane Urzędu Miejskiego w Strzegomiu.

3.2. PODMIOTY SPOZA GMINY WSPIERAJĄCE MIESZKAŃCÓW

Mieszkańcy gminy Strzegom korzystają również z oferty jednostek wsparcia działających poza gminą, ale obejmujących zasięgiem działania również obszar gminy. Wykaz tych jednostek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Jednostki wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie spoza gminy, z oferty których mogą korzystać mieszkańcy gminy Strzegom

lp.	nazwa jednostki	adres
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy	ul. Wałbrzyska 15 58-100 Świdnica
2.	Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych	ul. Pionierów Ziemi Świdnickiej 14 58-100 Świdnica
3.	Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich	ul. Okulickiego 2-4 58-105 Świdnica
4.	Diecezjalna Specjalistyczna Poradnia Rodzinna przy Parafii pw. Św. Józefa Oblubieńca NMP w Świdnicy	ul. Budowlana 6 58-100 Świdnica
5.	Caritas Diecezji Świdnickiej	ul. Westerplatte 4-6 58-100 Świdnica
6.	Komenda Powiatowa Policji w Świdnicy	ul. Jagiellońska 23, 58-100 Świdnica

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Strzegomiu.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy jest jednostką powiatową, obejmującą zasięgiem działania mieszkańców gminy Strzegom. Do działań, prowadzonych, przez tę jednostkę należy m.in. organizowanie programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2001 roku o kuratorach sądowych, kurator sądowy jest organem wykonawczym sądu i realizuje zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. Działania pomocowe realizowane przez kuratorów wynikają ze wskazań sądu opartych na art. 100 Kodeksu rodzinnego. Pomoc ta ma charakter niematerialny i dotyczy umożliwienia właściwego wykonywania władzy rodzicielskiej. Teren gminy Strzegom jest objęty działalnością Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich w Świdnicy.

3.3. WSPÓŁPRACA KOŚCIOŁÓW W ZAKRESIE EDUKACJI NA TEMAT WZMACNIANIA RODZIN

Na terenie gminy Strzegom działa obecnie 7 parafii Kościoła rzymskokatolickiego. Dane na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Parafie rzymskokatolickie w gminie

lp.	nazwa	adres
1.	Parafia Chrystusa Króla	ul. Strzegomska 20, 58-152 Goczałków
2.	Parafia Św. Jana Chrzciciela	Jaroszów 49
3.	Parafia Trójcy Świętej	Olszany 44
4.	Parafia Matki Bożej Różańcowej	ul. Świdnicka 4, 58-152 Rogoźnica
5.	Parafia Najświętszego Serca Jezusowego	ul. Świebodzicka 33A, 58-150 Stanowice
6.	Parafia Najświętszego Zbawiciela Świata i Matki Bożej Szkaplerznej	ul. Kościuszki 4, 58-150 Strzegom
7.	Parafia Św. App. Piotra i Pawła	pl. Jana Pawła II 10, 58-150 Strzegom

Dane Urzędu Miejskiego w Strzegomiu i Diecezji Świdnickiej.

Wsparcie rodzin w kryzysie, kształtowanie wzorca rodziny oraz właściwej komunikacji w rodzinie leży w sferze zainteresowań Kościoła rzymskokatolickiego, dla którego umacnianie rodziny jest jednym z podstawowych zadań. Potrzebie wzmacniania rodzin na płaszczyźnie życia rodzinnego i małżeńskiego służy program nauk przedmałżeńskich. Skierowany do narzeczonych program, prowadzony w parafiach obejmuje:

- rozmowę o problemach związanych z planowanym ślubem,
- przygotowanie do ważnego wydarzenia w życiu jakim jest sakrament małżeństwa,
- naukę metod naturalnego planowania rodziny opartych na rozpoznawaniu okresów płodności i niepłodności małżeńskiej,
- informacje o szkołach rodzenia i porodach rodzinnych,
- sposoby towarzyszenia dziecku od poczęcia,
- wskazówki o karmieniu piersią,
- wypożyczanie książek o tematyce rodzinnej,
- podstawowe informacje dotyczące problemu choroby alkoholowej,
- omówienie sytuacji między małżonkami po urodzeniu dziecka.

4. CEL GŁÓWNY PROGRAMU, CELE OPERACYJNE, ZADANIA

Cel główny, wyznaczony w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Strzegom na lata 2016-2020, jest następujący:

<p style="text-align: center;">Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie w gminie Strzegom, zapewnienie ochrony jej ofiarom i skuteczne oddziaływanie na jej sprawców</p>
--

Osiągnięcie celu głównego jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów operacyjnych oraz zadań.

Cel operacyjny 1.:

Wsparcie rodzin, w których stosowana jest przemoc.

Zadania do celu operacyjnego 1.:

- Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej oraz specjalistycznego poradnictwa rodzinom dotkniętym przemocą.
- Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w których stosowana jest przemoc.
- Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej i prawnej dla rodzin dotkniętych przemocą.
- Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez podejmowanie działań edukacyjnych służących wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.
- Zwiększanie kompetencji zawodowych pracowników zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie poprzez zapewnienie im dostępu do szkoleń.
- Kontynuowanie działalności i rozszerzanie oferty wsparcia Punktu Interwencji Kryzysowej dla osób uzależnionych i współuzależnionych w Strzegomiu.
- Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
- Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie poprzez motywowanie ich i kierowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.

Cel operacyjny 2.:

Podniesienie świadomości mieszkańców gminy w zakresie przemocy w rodzinie.

Zadania do celu operacyjnego 2.:

- Podnoszenie świadomości społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy w rodzinie, m.in. poprzez upowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych, w tym o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie.
- Prowadzenie wśród dzieci i młodzieży profilaktyki agresji i przemocy, m.in. poprzez organizowanie zajęć w ramach szkolnego programu profilaktyki, np. z udziałem przedstawicieli Policji i specjalistów.

- Organizowanie szkoleń i warsztatów na temat przemocy w środowisku szkolnym i rodzinnym dla pedagogów szkolnych
- Współuczestnictwo w programach i kampaniach społecznych poświęconych przemocy w rodzinie i jej skutkom.

Cel operacyjny 3.:

Zacieśnienie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadania do celu operacyjnego 3.:

- Diagnozowanie i monitorowanie problemu przemocy w rodzinie, w tym z udziałem mieszkańców gminy poprzez cykliczne przeprowadzanie ankiet
- Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
- Zintegrowanie działań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie poprzez stałą współpracę przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, jednostek pomocy społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punktu Interwencji Kryzysowej, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy, Policji i Sądu Rejonowego w Świdnicy,

Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu:

- poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym
- dobre rozeznanie środowiska przez pracowników socjalnych
- prowadzenie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień
- kierowanie osób uzależnionych i współuzależnionych na leczenie odwykowe
- prowadzenie wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie uzależnień
- prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych
- inicjowanie powstawania grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych
- prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych
- zapewnianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia

Zagrożenia w realizacji zadań:

- stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
- brak współpracy rodziny w zakresie przezwycięzania kryzysów
- problem uzależnienia od alkoholu i narkotyków w rodzinach
- brak infrastruktury socjalnej w gminie
- mała współpraca interdyscyplinarna
- ograniczony dostęp rodzin dotkniętych problemami do pomocy psychologicznej i prawnej

Program jest spójny z Programami :

- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy na lata 2014-2020,
- Powiatowym Programem Przeciwdziałania Przemocy na lata 2011-2016,
- Strategią Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Strzegom na lata 2016 – 2020.

Program jest skierowany do :

1. Ofiar przemocy w rodzinie
2. Sprawców przemocy domowej
3. Świadków przemocy domowej
4. Osób i instytucji które z racji wykonywanych obowiązków zajmują się rozwiązywaniem problemów związanych z przemocą w rodzinie
5. Społeczności lokalnych

Przewidywane efekty i ocena prowadzonych działań:

1. Zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie
2. Zmiana świadomości społecznej w zakresie praw i uprawnień oraz zwiększenie poczucia własnej wartości ofiar przemocy w rodzinie.
3. Zmiana świadomości sprawców w zakresie przemocy
4. Wzmocnienie wartości rodzinnych
5. Promowanie metod wychowawczych bez użycia siły
6. Zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie
7. Zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy
8. Wzrost liczby osób profesjonalnie pomagającym ofiarom i sprawcom przemocy
9. Spadek liczby rodzin, w których interwencje Policji i innych służb zajmujących się przemocą w rodzinie podejmowane są wielokrotnie
10. Zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w problematykę przeciwdziałania przemocy

5. REALIZACJA PROGRAMU

Działania wyznaczone w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Strzegom na lata 2016-2020 mają charakter ciągły.

Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Punkt Interwencji Kryzysowej, placówki oświatowe szczebla podstawowego, gimnazjalnego i średniego.

Partnerami w realizacji działań są z kolei: placówki służby zdrowia, specjaliści, Policja, Sąd Rejonowy w Świdnicy, kuratorzy sądowi, ośrodki wsparcia, organizacje pozarządowe, Kościół i społeczność lokalna.

Z realizacji zadań programowych sporządzane będą sprawozdania roczne z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Strzegomiu.

6. FINANSOWANIE

Działania podejmowane w ramach realizacji Programu, związane z osiągnięciem wyznaczonych celów, finansowane będą ze środków własnych Samorządu Gminy. Przewiduje się również współdziałanie w finansowaniu w/w działań ze środków budżetu województwa i powiatu.

Spis tabel:

Tabela 1. Rodzaje przemocy

Tabela 2. Agresja i przemoc w szkole i w domu rodzinnym

Tabela 3. Rodziny i osoby w rodzinach, którym w latach 2012-2014 OPS przyznał pomoc z powodu przemocy w rodzinie i alkoholizmu

Tabela 4. Działalność GKRPA w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie w latach 2012-2014

Tabela 5. Procedura Niebieskiej Karty w działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2012-2014

Tabela 6. Podmioty świadczące wsparcie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w gminie

Tabela 7. Jednostki wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie spoza gminy, z oferty których mogą korzystać mieszkańcy gminy Strzegom

Tabela 8. Parafie rzymskokatolickie w gminie

Spis wykresów:

Wykres 1. Najczęstsze przyczyny stosowania przemocy w rodzinie

Wykres 2. Jakie formy przemocy według Pani/Pana wiedzy występują najczęściej w rodzinach zamieszkałych w gminie?

Wykres 3. Czy Pani/Pana zdaniem na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie mają wpływ poniższe czynniki?

Wykres 4. Jak Pani/Pana zdaniem powinna zachowywać się ofiara przemocy w rodzinie?

Wykres 5. Znajomość przypadków występowania przemocy w rodzinie w gminie

Wykres 6. Kto jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie w gminie?

Wykres 7. Kto jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w gminie?

Wykres 8. Czy realizowana w gminie oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie jest wystarczająca?

Wykres 9. Czy Pana/Pani zdaniem istnieje ryzyko nasilenie się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?

Wykres 10. Jak Pan(-i) ocenia prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?

Wykres 11. Czy postrzega Pan/Pani przemoc w rodzinie jako istotny problem na terenie gminy?

Niniejszy Program został opracowany w Ośrodku Pomocy Społecznej w Strzegomiu. Jest zgodny z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie”.

7. AKTY PRAWNE:

- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 1964 r. Nr 9, poz. 59, z późn. zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r., poz. 1286);
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515);
- ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2015 poz. 355);
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 1997r. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.);
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1997r. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.);
- ustawa z dnia 16 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 8);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r., poz. 1118 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r. Nr 1 poz. 124), z późn. zm;
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390)
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przyjęty Uchwałą Nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r.
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przyjęty uchwałą Rady Powiatu w Świdnicy nr XII/97/2011 z dnia 24.11.2011 r.
- Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Strzegom na lata 2016-2020.

*Załącznik do Uchwały Nr
Rady Miejskiej w Strzegomiu z dnia*

**Gminny Program
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
Gminy Strzegom
na lata 2016-2020**

Opracował:

Ośrodek Pomocy Społecznej
w Strzegomiu